

РЕЦЕНЗИЯ

На Докторската дисертация на проф. Калина Бахнева

**„МЕЖДУ ЕЛАДА И РИМ. ПОЛСКАТА ЛИТЕРАТУРА ПРЕЗ XIX
И XX ВЕК”**

**за признаване на научната степен Доктор на
филологическите науки**

от проф. дфн Боян Биолчев

Пристъпвам към последният научен труд на Калина Бахнева с многостранен поглед на наблюдението, защото моя рецензия е присъствала в документацията при всяка степен в цялостната и научна кариера.

Обикновено в такива случаи се появява примамливата терминология за „възпитаник“ от студентската банка до вечния недостигнат връх на научното израстване. Никога не съм приемал за реална надзорната сянка на един учен над друг, винаги съм бил подвластен на убеждението, че автентичният изследовател и от най-ранното пробуждане на интереса за наука се стреми към свобода в контекста на наследеното и в цялостната аура на словото, докато средният „занаятчийски“ пласт на амбициите търси ниша, пристан, и комфорт на опекунството.

В началото на своята научна дейност Бахнева прояви отчетлив интерес към разнообразните явления на литературната рецепция. Тя се задълбочаваше в областта, разширявайки по хоризонталата на

конкретни периоди и вертикалата на историческото време представата си за този важен литературен феномен. От един момент нататък натрупванията в тази сфера доведоха и до разширяване на общоприети схващания в тази област - т.е. развивайки се в избраното интелектуално пространство, Бахнева постигна разширяване на същото това пространство. В този смисъл изводите и откривателският поглед показваха мястото на рецепцията като моделиращ фактор, без да я превръщат в самоцелна литературоведска самостоятелност. От друга страна бе избягната и опозираната научна митологема самозатварянето, извеждането в култ на саморазвойните вътрешни процеси и разглеждане на рецепцията не като непредвидимо следствие на хоризонта на очакване, а като целенасочен импорт на духовни стойности.

Ярко проявление на това бе и нейната дисертация "Рецепция на полския романтизъм и модернизъм и на френския модернизъм от края на XIX до 20-те години на XX век". Дисертацията, която излезе по време на защитата и като книга под заглавие "Преселението на художественото слово", показва характер на учен, който се е освободил от педантичното виждане в изкристализирали вече връзки и отношения. Тежкия синдром на науката за рецепцията фактология и диктатура на конкретата при нея е само една съставка от профила и ъгъла на наблюдение. Достоинство на дисертацията е, че тя изхожда от суверенността на националния литературен процес без „заточение“ в собствените рамки. Още там се прояви убедеността в ролята на паралела като неотменен мост над илюзорната гранична зона.

Спазвайки традицията на Катедрата по славянски литератури, Калина Банева пожела да се хабилитира не по буквата на закона, според който дисертацията и серия от публикации са достатъчно основание за процедурата, а предложи за този научен акт отделен хабилитационен труд. "Критикът в писмата си" е анализ и синтез на епистолярна връзка, която персонифицира рецепцията на и взаимовлиянието на полската и българската литературна действителност от първата четвърт на нашия век. Търсейки вътрешна опора в човешките взаимоотношение или по-скоро във високия разред мислене на интелектуалното сдружение на близки умове, Бахнева всъщност отвори изследователското си наблюдение, освободи го от географските, обичайните и традиционни пространства към територията на „световната държава на духа“, в която гражданин е само талантът.

Тази тенденция, която аз подкрепям, намира / би трябвало логически да кажа свой своеобразен връх, но по-правилното и съответното ще е – своето високо плато/. „Между Елада и Рим. Полската литература през XIX и XX век. (Избрани аспекти)“. Всъщност Докторската дисертация на Калина Бахнева не е между Елада и Рим, както и категорично не се побира в деветнайстия и двайстия век на полската литература. Тя побира цялата античност и де факто осмисля и очертава полското културно съзнание и литературна природа като съпреживяване на историческото и опит за съавторство в съвременен план на гръко-римската цивилизация. Приемам това амбициозно изследователско приключение за очевиден и безспорен приносен момент на този труд. Приключи времето на брака между географията (регионалната и политическата) и литературознанието. Та

са вече в явен конкубинат и разгръщането на белите полета, на свободните територии развива скоростта на взаимопроникването и неговото осъзнаване от изследователската наука. Това не е глобалният интернетен свят от днес, а съществуваща не от вчера възможност за многопланово проникване в естеството на културната история, лениво забелязвана в присъщия си мащаб.

Територията на Дисертацията намира интелектуален уют между Аристотел и съвременната философия, между жреци на словото от античността до отшелниците на днешния художествен говор, между Ян Кохановски и Януш Гловацки, отчита междинните пространства на литературната и художествена мода, съжителството и противоречията на класицистичното и романтичeskото, метафорично казано търси езика от строежа на Вавилонската кула или по-точно заглъхващото му ехо след разпада ѝ.

Друг приносен момент на тази Дисертация е ерудитивното средоточие на разнопосочни инерции и аналогии в заявената литературна аура, което предполага огромен труд и емпирична дисциплина на изследователя, една банка с предизвкательства и за припознаване на тезите, и за полемичен възглас.

Подобен огромен труд носи и рисковете. Не навсякъде има обемно съответствие на посветеното изследователско внимание и значимостта. Усеща се хипертрофия на словесната площ. Сравнителните паралели понякога търсят цел и я намират в историята в несъответствие с природата на временните пластове. На моменти се усеща хаотично натрупване на доказателственост, която

противопоставя в единен план концепции, разделени от векове, или ги приема с анахронични аргументи.

Приемам забележките си като ефект на явен дефицит на време при съществуващите обеми на труда.

След изброените научни достойнства, при очевидните заслуги на Бахнева в популяризирането на големи полски автори, каквато е несъмнено интеграцията на Виткевич в българското културно пространство, както и преводаческата ѝ дейност, при дългогодишната ѝ работа като преподавател и строител на полонистиката в България, при несъмнения ѝ научен и дидактичен авторитет във висшето образование в Полша, аз гласувам със „за“ да ѝ бъде призната научната степен Доктор на филологическите науки.

Проф. дфн Боян Биолчев